

INTERNATIONAL FEDERATION OF LIBRARY
ASSOCIATIONS AND INSTITUTIONS

MEĐUNARODNI SAVEZ KNJIŽNIČARSKIH DRUŠTAVA I
USTANOVA

Pristup knjižnicama za osobe s invaliditetom lista za (samo)procjenu

Birgitta Irvall i Gyda Skat Nielsen

Zagreb
Hrvatsko knjižničarsko društvo
2008.

ELEKTRONIČKA IZDANJA
HRVATSKOGA KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA
Knjiga 2
ISSN 1846-5447

Urednički odbor

Rajka Gjurković Govorčin
Aleksandra Horvat
Mirna Willer
Daniela Živković

Glavna urednica

Mirna Willer

Naslov izvornika

Access to libraries for persons with disabilities – checklist
by Birgitta Irvall and Gyda Skat Nielsen
The Hague: IFLA Headquarters, 2005

Autorizirani prijevod

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)
The Hague, Netherlands

Prevela

Irena Kranjec

Stručna redakcija prijevoda

Renata Pinjatela

Lektorica

Anka Ivanjek

ISBN 978-953-6001-54-5

Sadržaj

PREDGOVOR	4
FIZIČKI PRISTUP	5
Izvan knjižnice	5
Pristup knjižnici	5
Pristup građi i uslugama	6
- Fizički prostor	6
- Toaletni prostor	6
- Pult za zaduživanje i razduživanje građe	7
- Informacijski pult	7
- Dječji odjel	7
- Odjel za osobe s teškoćama pri čitanju, oštećenjima sluha i drugim oštećenjima	7
VRSTE MEDIJA	9
Posebne vrste medija za osobe s invaliditetom	9
Računala	9
USLUGA I KOMUNIKACIJA	10
Obrazovanje osoblja	10
Posebne usluge za korisnike s invaliditetom	10
Kako pružiti informacije korisnicima s invaliditetom	10
- Za osobe s oštećenjima vida	11
- Za gluhe osobe ili osobe s oštećenjima sluha	11
- Za osobe s teškoćama pri čitanju (osobe s disleksijom ili slabi čitači)	11
- Za osobe s motoričkim poremećajima	11
- Za osobe sa sniženim intelektualnim sposobnostima	11
- Kako informacije učiniti lako razumljivima?	12
- Mrežne stranice	12
Kako surađivati s udrugama osoba s invaliditetom i pojedincima	13
DODATNI IZVORI	14

PREDGOVOR

Pristup za sve u svaku knjižnicu

U mnogim zemljama diljem svijeta, pristup knjižnici korisnicima s invaliditetom još nije omogućen niti se to uskoro očekuje. Da bi se osigurale jednake mogućnosti svim knjižničnim korisnicima, neophodno je fizički pristup knjižničnoj zgradi, kao i knjižnične usluge i programe, promatrati iz perspektive tih korisničkih skupina.

Ova lista za (samo)procjenu, koju je izradio IFLA-in Stalni odbor za knjižnice za osobe s posebnim potrebama (IFLA Standing Committee of Libraries Serving Disadvantage Persons, LSDP), služi kao praktično pomagalo svim vrstama knjižnica (narodnim, visokoškolskim, školskim, specijalnim) za 1) procjenu postojeće razine pristupačnosti zgradama, uslugama, građi i programima te za 2) poboljšanje pristupačnosti tamo gdje je potrebno. Pristupačnost kao potreba knjižničnog osoblja nije predmet ovog dokumenta.

Da bi se knjižnice učinilo pristupačnima, potrebna su novčana sredstva. Mnoga se poboljšanja, međutim, mogu postići s malim ili čak nikakvim troškovima. Rješenje se često krije u promjeni stava i razmišljanja zaposlenika.

Preporučujemo da se predstavnici udruga invalida i sličnih organizacija uključe u proces vrednovanja. Njihove primjedbe, zajedno s rezultatima analize liste za (samo)procjenu, pružit će vrijedne informacije za poduzimanje trenutnih mjera poboljšanja, kao i za buduće planiranje.

Zbog raznolikosti knjižnica i zgrada u različitim dijelovima svijeta, ova lista ne sadrži kvantitativne pokazatelje. Preporučujemo da knjižnično osoblje primjeni postojeće zakone i standarde svoje zemlje ili se savjetuje sa svojim korisnicima s invaliditetom.

Promjene su često spore – no najvažnije se usmjeriti na **trenutno** najveće probleme, bilo da se radi o procjenjivanju postojećih zgrada i usluga ili o planiranju novih, vodeći se pritom načelom jednakosti pristupa za **sve** osobe.

Zapamtite da je **vaša** dužnost omogućiti da se osobe s invaliditetom osjećaju dobrodošle u knjižnicu.

Birgitta Irvall i Gyda Skat Nielsen

FIZIČKI PRISTUP

U svakoj zemlji svatko bi trebao imati pristup knjižnici. Okruženje knjižnice, ulaz, toaletni prostori, stubišta, dizala i posebne prostorije trebaju biti pristupačne osobama s različitim vrstama invaliditeta. Osobi u kolicima treba omogućiti pristup svim odjelima knjižnice, osobi s oštećenjem vida treba omogućiti kretanje uz pomoć štapa ili psa vodiča bez nailaženja na prepreke. Osobi s oštećenjem sluha treba omogućiti komunikaciju s knjižničnim osobljem. Osobi sa sniženim intelektualnim sposobnostima treba omogućiti da bez poteškoća pronađe knjige i drugu građu. Osobi s disleksijom ili s drugim teškoćama pri čitanju treba omogućiti snalaženje u knjižnici.

Izvan knjižnice

Osobama s invaliditetom treba omogućiti dolazak do knjižnice, pristup zgradi i jednostavan i siguran ulazak u knjižnicu. Ako se ne može osigurati pristupačnost glavnog ulaza, potrebno je osigurati sporedni ulaz, opremljen automatskim vratima, kosim prilazom za osobe s invaliditetom (rampom) i telefonom.

- Dovoljno parkirnih mjesta označenih međunarodnim simbolom za osobe s invaliditetom
- Parkiralište blizu ulaza u knjižnicu
- Jasne i lako čitljive oznake
- Dobro osvijetljen put do ulaza bez prepreka
- Glatka i ne skliska podloga na ulazu
- Ako je potrebno, ne sklizak i ne pretjerano strm kosi prilaz i stepenice s rukohvatima
- Rukohvati s obje strane kosog prilaza
- Telefon na ulazu prilagođen gluhim korisnicima

Pristup knjižnici

Osobi u invalidskim kolicima ili osobi koja koristi štake ili štap za hodanje treba omogućiti prolaz kroz vrata i sigurnosne kontrolne rampe. Slijepoj osobi sa štapom ili psom vodičem također treba omogućiti ulazak u knjižnicu bez nailaženja na prepreke.

- Dovoljno prostora ispred vrata za okretanje invalidskih kolica
- Ulazna vrata dovoljno široka za prolazak invalidskih kolica
- Prekidač za otvaranje automatskih vrata koji osoba u invalidskim kolicima može dosegnuti

- Bez stepenica ispred vrata – za lagani pristup u invalidskim kolicima
- Staklena vrata s oznakama upozorenja za osobe s oštećenjima vida
- Sigurnosne kontrolne rampe kroz koje mogu proći invalidska kolica kao i osobe koje koriste štake i druga pomagala za kretanje
- Stubišta i stepenice označene kontrastnim bojama
- Slikovne oznake koje vode do dizala
- Dobro osvijetljena dizala s gumbima i oznakama na brajici i glasovnim uputama
- Gumbi u dizalima koje osobe u invalidskim kolicima mogu dosegnuti

Pristup građi i uslugama

Svi dijelovi knjižnice trebaju biti pristupačni. Prostor treba biti logično podijeljen s jasnim oznakama i planom zgrade po katovima izloženim kraj ulaza. Pultove treba smjestiti u blizini ulaza. Invalidskim kolicima treba omogućiti kretanje cijelom knjižnicom. Ukoliko knjižnica ima više katova, treba osigurati dizalo ili kosi prilaz za invalidska kolica. Ispred vrata ne bi trebalo biti stepenica, a sva vrata trebaju se automatski otvarati. Određeni broj stolova i radnih mjesta s računalima treba prilagoditi za osobe u invalidskim kolicima. Treba osigurati barem jedan toaletni prostor za osobe s invaliditetom.

Fizički prostor

- Jasne i lako čitljive slikovne oznake
- Police koje je moguće dosegnuti iz invalidskih kolica
- Stolovi za čitanje i stolovi za računala različite visine u svim dijelovima knjižnice
- Stolice s čvrstim naslonima za ruke
- Prolaz između polica s knjigama bez prepreka
- Vidljiv i čujan požarni alarm
- Osoblje osposobljeno za pomaganje korisnicima u slučaju opasnosti

Toaletni prostor

Knjižnica treba imati barem jedan toaletni prostor za osobe s invaliditetom, opremljen:

- Jasnim slikovnim oznakama koje upućuju gdje se nalazi toalet
- Dovoljno širokim vratima za prolazak invalidskih kolica i s dovoljno prostora za okretanje invalidskih kolica
- S dovoljno prostora da se invalidska kolica smjeste uz toalet
- Toaletom s rukohvatima i polugom za ispiranje toaleta nadohvat osobama u invalidskim kolicima
- Prekidačem za alarm nadohvat osobama u invalidskim kolicima
- Umivaonikom i ogledalom na prikladnoj visini

Pult za zaduživanje i razduživanje građe

- Pomičan pult
- Sustav s auditornom induktivnom petljom¹ za osobe s oštećenjima sluha
- Stolice za starije korisnike i korisnike s invaliditetom
- Dostupna stanica za samorazduživanje i samozaduživanje građe

Informacijski pult

- Pomičan pult
- Organizirani sustav čekanja u redu
- Stolice prikladne za starije korisnike i korisnike s invaliditetom
- Sustav s auditornom induktivnom petljom za osobe s oštećenjima sluha

Dječji odjel

- Jasne slikovne oznake koje upućuju na dječji odjel
- Taktilna linija u boji (žuta za vidljivost) koja vodi do dječjeg odjela
- Prolazi između polica s knjigama bez prepreka
- Dostupnost zvučnih knjiga i druge posebne građe
- Računala prilagođena djeci s invaliditetom
- Police i kutije sa slikovnicama dostupne iz invalidskih kolica

Odjel za osobe s teškoćama pri čitanju, oštećenjima sluha i drugim oštećenjima

Korisnici s teškoćama pri čitanju zahtijevaju posebnu pažnju u knjižnici. Osoblje se treba upoznati s različitim vrstama invaliditeta i treba znati kako postupati s korisnicima s takvim poteškoćama. Posebna građa za osobe s teškoćama pri čitanju treba biti lako dostupna. Ta građa može uključivati zvučne knjige, knjige lagane za čitanje, knjige na brajici i knjige uvećanog tiska, a koje se u nekim zemljama tiskaju na komercijalnoj osnovi, dok ih u drugim zemljama tiska knjižnica za slijepe.

- Odjel sa zvučnim knjigama i ostalom građom za osobe s teškoćama pri čitanju treba imati središnje mjesto u knjižnici
- Taktilna linija u boji (žuta za vidljivost) koja vodi do specijalnog odjela
- Jasne oznake
- Udobni prostor za sjedenje s dobrom rasvjetom za čitanje

¹ Jedna vrsta sustava slušnih pomagala koji se sastoje od odašiljača i prijamnika, najčešće slušnog aparata ili dodatnog pomagala priključenog na slušni aparat, konstruiranog tako da uklanja pozadinsku buku uzrokovanu vanjskim čimbenicima. Vidi Smjernice za knjižnične službe i usluge za gluhe. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. Str. 22. [Nap. prev.]

- Kazetofon, CD uređaji za reprodukciju, DAISY (Digital Audio Information System) uređaji za reprodukciju² i ostala oprema neophodna za korištenje audiovizualne zbirke
- Povećalo, povećalo sa svjetlom, elektronički čitač ili telelupa (closed-circuit television, CCTV)³
- Računala s programima za prilagođavanje ekrana i softverom dizajniranim za osobe s poteškoćama pri čitanju i osobe sa sniženim intelektualnim sposobnostima

² DAISY, sustav digitalne zvučne knjige koji koriste mnoge knjižnice za slijepe. Vidjeti Knjižnice za slijepe u informacijsko doba : smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. Str. 93. [Nap. prev.]

³ Sustav koji koristi video kameru kako bi se uvećana slika prenijela na monitor, televizijski ekran ili na računalni monitor. Vidi Knjižnice za slijepe u informacijsko doba : smjernice za razvoj službi i usluga. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006. Str. 98. [Nap. prev.]

VRSTE MEDIJA

Sva bi knjižnična građa trebala biti dostupna svim korisnicima. To se može postići na više načina. Knjižnice trebaju nabavljati zvučne knjige, video/DVD knjige s titlovima i/ili znakovnim jezikom, knjige na brajici, dostupne elektroničke knjige, knjige lagane za čitanje ili drugu netiskanu građu. Knjižnično osoblje treba znati kako takvu građu posuditi iz drugih knjižnica, uključujući nacionalnu knjižnicu za slijepe. U sljedećem poglavlju nabrojane su vrste medija korisne za osobe s invaliditetom:

Posebne vrste medija za osobe s invaliditetom

- Zvučne knjige, zvučne novine i zvučna periodička građa
- Knjige u uvećanom tisku
- Knjige lagane za čitanje
- Knjige na brajici
- Video/DVD knjige s titlovima i/ili znakovnim jezikom
- Elektroničke knjige
- Taktilne slikovnice

Računala

Treba osigurati računala za javnu uporabu. Za računala i dodatnu opremu treba osigurati brzu i pouzdanu tehničku potporu. Osoblje treba obrazovati za pomaganje u knjižnici. Nacionalne i lokalne organizacije koje zagovaraju prava i pružaju podršku osobama s invaliditetom mogu dati informacije o tome kako prilagoditi računala. Opširnije informacije dostupne su na sljedećim mrežnim stranicama: <http://www.w3c.org/wai> i <http://bobby.watchfire.com>.

- Mjesta za rad na računalima prilagođena korisnicima u invalidskim kolicima
- Tipkovnice koje se mogu prilagoditi ili prevlake za tipkovnice za korisnike s motoričkim poteškoćama
- Određena računala opremljena programima za čitanje ekrana, programima za povećanje ekrana i čitanje s ekrana
- Određena računala opremljena softverom za provjeru pravopisa i drugim softverom za osobe s disleksijom
- Tehnička podrška za računala (u knjižnici, ako je moguće)
- Osoblje osposobljeno za poučavanje korisnika za rad na računalima

USLUGA I KOMUNIKACIJA

Učiniti knjižnicu pristupačnom za osobe s invaliditetom znači osigurati usluge i programe koji zadovoljavaju potrebe tih korisničkih skupina. Komunikacija između knjižničnog osoblja i korisnika treba biti jasna i sažeta. Važno je da se svi korisnici osjećaju dobrodošli kako bi došli ponovno. Knjižnično osoblje treba znati da osobe s invaliditetom moraju prevladati ne samo fizičke prepreke, već i psihološke zapreke za dolazak u knjižnicu i izražavanje svojih potreba.

Obrazovanje osoblja

Pristupačnost knjižnice treba biti jasno definirana odgovornost uprave. Treba odrediti zaposlenika koji će biti posrednik između knjižnice i udruga osoba s invaliditetom te drugih organizacija koje ih podržavaju. Međutim, važno je da se cjelokupno osoblje upozna s različitim vrstama invaliditeta i da zna kako korisniku pružiti uslugu. Osoblje bi trebalo komunicirati izravno s korisnikom, a ne obraćati se osobi u pratnji. Slijede primjeri pravilnog obrazovanja osoblja:

- Pozvati osobe s invaliditetom da sudjeluju na sastancima osoblja i govore o svojim potrebama kao knjižničnih korisnika
- Osoblju redovito prosljeđivati elektroničku poštu i/ili druge informacije o knjižničnim uslugama za posebne skupine korisnika s invaliditetom
- U informativnom paketu za novo osoblje uključiti informacije o uslugama za posebne korisničke skupine

Posebne usluge za korisnike s invaliditetom

- Korisnicima koji ne mogu doći u knjižnicu pružiti usluge u njihovim domovima
- Osobama u ustanovama za njegu pružiti uslugu u tim ustanovama
- Usluga čitanja za korisnike s teškoćama pri čitanju (npr. kratki tekstovi, pisma, upute, članci na audio vrpci ili CD-u) ili skeniranje tekstova kako bi bili dostupni na računalu s programom za čitanje ekrana
- Redovno vrijeme za savjetovanje za osobe s teškoćama pri čitanju

Kako pružiti informacije korisnicima s invaliditetom

Knjižnica treba omogućiti obilaske knjižnice s vodičem kako za pojedince tako i za skupine osoba s posebnim potrebama. Mnogi od tih korisnika mogu imati problema s

čitanjem informacija o knjižnici. Stoga informacije o pristupu, uslugama, građi i programima trebaju biti dostupne u alternativnim oblicima nabrojanim u nastavku (izaberite audio formate koje obično koriste korisnici s invaliditetom u vašoj zemlji):

Za osobe s oštećenjima vida

- Informacije u uvećanom tisku
- Informacije na audio vrpcama, CD-ima/DVD-ima ili u DAISY formatu
- Informacije na brajici
- Informacije na pristupačnoj mrežnoj stranici knjižnice

Za gluhe osobe ili osobe s oštećenjima sluha

- Informacije na video vrpcama s titlovima i/ili na znakovnom jeziku
- Informacije putem tekstualnog telefona i/ili elektroničke pošte
- Informacije na pristupačnoj mrežnoj stranici knjižnice (zvučne informacije trebaju biti dostupne i u tekstualnom obliku)
- Tekstovi lagani za čitanje za korisnike koji su rođeni gluhi ili su izgubili sluh u predjezičnoj fazi

Za osobe s teškoćama pri čitanju (osobe s disleksijom ili slabi čitači)

- Informacije u obliku laganom za čitanje
- Informacije na audio/video vrpcama, CD-ima/DVD-ima ili u DAISY formatu
- Informacije na pristupačnoj mrežnoj stranici knjižnice

Za osobe s motoričkim poremećajima

- Informacije na audio/video vrpcama ili na CD-ima/DVD-ima ili u DAISY formatu
- Informacije na pristupačnoj mrežnoj stranici knjižnice

Za osobe sa sniženim intelektualnim sposobnostima

- Informacije u obliku laganom za čitanje
- Informacije na audi/video vrpcama ili na CD-ima/DVD-ima ili u DAISY formatu
- Informacije na pristupačnoj mrežnoj stranici knjižnice

Informacije za korisnike s invaliditetom: potrebni formati medija

Skupine po vrstama invaliditeta	Uvećani tisak	Vrpce /DAISY CD/DVD	Braji-ca	Mrežne stranice	Video s titlovima i/ili znakovnim jezikom	Tekstualni telefon	Grada lagana za čitanje
S oštećenjima vida	x	x	x	x			
Gluhi i s oštećenjima sluha				x	x	x	x
S teškoćama pri čitanju	x	x		x			x
S motoričkim poremećajima		x		x			
Sa sniženim intelektualnim sposobnostima		x		x			x

Kako informacije učiniti lako razumljivima?

Informativna građa treba biti razumljiva svim korisnicima. Sljedeće smjernice odnose se i na tiskane informacije i na one na mrežnim stranicama:

- Pisati jasne i sažete kratke rečenice
- Izbjegavati strane riječi
- Između poglavlja i dijelova teksta umetnuti dovoljno praznog prostora
- Ilustracije staviti na istu stranicu kao i popratni tekst
- Koristiti tamni tekst na bijeloj podlozi ili podlozi svijetle boje – nikada svijetli tekst na tamnoj podlozi

Vidjeti i *IFLA-ine smjernice za građu laganu za čitanje!*

Mrežne stranice

Knjižnične mrežne stranice i katalog trebaju biti potpuno pristupačni za osobe s teškoćama pri čitanju pomoću programa za povećanje i čitanje ekrana, programa za prevođenje teksta u sintetizirani govor i brajčnog displeja. Koristite jasno i logično oblikovanje koje uključuje pisana objašnjenja za vizualni i audio sadržaj. Osigurajte da tekst i grafika budu razumljivi bez korištenja boje. Informacije o pristupačnim mrežnim stranicama mogu se naći na Web Accessibility Initiative of the World Wide Web Consortium <http://www.w3c.org/WAI> i Watchfire WebXact <http://webxact.watchfire.com>.⁴ Možete se savjetovati i sa svojom nacionalnom knjižnicom za slijepe.

- Oblikovanje treba biti logično i lagano za navigaciju
- Dječje mrežne stranice učiniti pristupačnima
- Osigurati softver za uvećavanje teksta, promjenu fonta i kontrasta, promjenu dužine redova i prostora između redova
- Osigurati alternative formate za .pdf i .doc – po mogućnosti neformatirani tekst (.txt)

⁴ Smjernice za osiguravanje pristupačnosti mrežnih sadržaja 1.0, prijevod dokumenta Web Content Accessibility Guidelines 1.0 dostupan je na: <http://www.ffzg.hr/infoz/dzs/smjer/> [Nap. prev]

- Odvojiti sadržaj od oblikovajna – koristiti stilske predloške (*style sheets*) za oblikovanje izgleda stranice i položaja elemenata na stranici (*layout*)
- Uključiti mogućnost pretraživanja na svojim mrežnim stranicama
- Izbjegavati okvire (*frames*) i tablice
- Izbjegavati pokretne slike i tekst
- Koristiti relativne mjere za tekst
- Zvučni zapis popratiti tekstom

Kako surađivati s udrugama osoba s invaliditetom i pojedincima

Suradnja s predstavnicima udruga osoba s invaliditetom i pojedincima važna je da bi se doprlo do svih građana i osigurala vjerodostojnost knjižničnih službi, usluga i programa. Takve usluge koje se pružaju izvan knjižnice mogu uključivati:

- Formalni poziv za suradnju na različitim projektima
- Zajednički sastanak za razmjenu ideja
- Planirane aktivnosti u knjižnici, na primjer:
 - akcije i izložbe da bi se javnost informirala o različitim vrstama invaliditeta
 - štandovi s informativnim materijalima
 - sastanci ili skupovi na temu invaliditeta
 - zabava za djecu i odrasle s invaliditetom
- Redoviti sastanci s udrugama i /ili pojedincima o budućem djelovanju
- Upute za korisnike s invaliditetom kako koristiti knjižnicu, računala i drugu tehničku opremu
- Raspravišta
- Zajednički razvojni projekti
- Zajedničko obraćanje medijima

Dodatni izvori

IFLA-ine smjernice

Gyda Skat Nielsen & Birgitta Irvall. Guidelines for Library Services to Persons with Dyslexia (IFLA Professional Report # 70, 2001) <http://www.ifla.org>. *Hrvatski prijevod*: Gyda Skat Nielsen i Birgitta Irvall. Smjernice za knjižnične službe i usluge za osobe s disleksijom. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2004. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz ; knj. 6)

Bror Tronbacke. Guidelines for Easy-to-Read Materials (IFLA Professional Report # 54, 1997) <http://www.ifla.org>. *Hrvatski prijevod*: Bror I. Tronbacke. Smjernice za građu laganu za čitanje. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2005. (Povremena izdanja Hrvatskoga knjižničarskog društva. Novi niz, ISSN 1334-7667 ; knj. 13). Sadrži i: Smjernice za opismenjivanje = Guidelines for Library-Based Literacy Programs

Nancy Mary Panella. Guidelines for Libraries Serving Hospital Patients and the Elderly and Disabled in Long-Term Care Facilities (IFLA Professional Report # 61, 2000) <http://www.ifla.org>

Korisne mrežne adrese na engleskom

<http://www.w3c.org/WAI/>

<http://webxact.watchfire.com>

http://www.rnib.org.uk/xpedio/groups/public/documents/publicwebsite/public_webaccesscentre.hcsp

http://europa.eu.int/information_society/policy/accessibility/we/index_en.htm

<http://www.ri.gov/acc:checklist.php>

<http://www.lgta.org/accessibility/>

<http://www.daisy.org>

<http://www.netserv.net.au/doonbaank/access-htm>

<http://www.washington.edu/accessit/index.php>

Nakladnik
Hrvatsko knjižničarsko društvo
c/o Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu
Hrvatske bratske zajednice 4, Zagreb
e-mail: hkd@nsk.hr
www.hkdrustvo.hr/hr/izdanja

Za nakladnika
Zdenka Sviben

Korektura
Anka Ivanjek

Oblikovanje sloga
Denona, d.o.o.